

Міжнародний досвід забезпечення розвитку національної економіки

Матвієвський Назар¹

Опубліковано	Секція	УДК
09.12.2024	Економіка	330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14173889>

Анотація. У статті розглянуто міжнародний досвід забезпечення розвитку національних економік з акцентом на інноваційно-орієнтовані моделі, адаптацію аграрно-промислових та індустріальних стратегій, а також на вплив військових конфліктів на економічну політику держав. Досліджено приклади успішного економічного зростання в Скандинавських країнах, Сінгапурі та Японії, які демонструють ефективність інвестицій у людський капітал, технології та інституційну стабільність. Окрема увага приділена стратегіям Бразилії та Індії, які свідчать про можливість гармонійного розвитку традиційних та інноваційних секторів економіки. У контексті підтримки малого та середнього бізнесу проаналізовано моделі США та Європи, що відображають різні підходи до регулювання та стимулювання підприємництва. Розкрито досвід Німеччини, Південної Кореї та Ізраїлю у відновленні економіки після військових конфліктів, підкреслюючи роль економічної дипломатії та впровадження інноваційних рішень у процесі післявоєнної відбудови. У статті акцентовано на важливості адаптації міжнародних практик для економічного відновлення та розвитку України, що є особливо актуальним у контексті війни з РФ.

Ключові слова: міжнародний досвід, національна економіка, інноваційні моделі, аграрно-промислові стратегії, економічна дипломатія, повоєнна відбудова.

International experience of ensuring the development of the national economy

Abstract. Economic development of the national economy is one of the fundamental factors that determine a state's resilience, its competitiveness on the global stage, and the well-being of its citizens. In today's globalized world, no country operates in isolation, and economic policy increasingly depends on external factors, international relations, and integration into the global economic space. The international experience of countries that have achieved significant economic breakthroughs serves as a powerful resource for studying and implementing effective models and strategies.

This issue holds particular significance for Ukraine, which, in the face of Russia's military aggression, is compelled to overcome massive destruction of its economic infrastructure while integrating into European and global markets. Under such conditions, studying global experience becomes not only relevant but also a necessary tool for shaping policies for economic recovery and development.

The article examines international practices in fostering national economic development, focusing on innovation-oriented models, adaptation of agro-industrial and

¹ Національний університет «Львівська політехніка» <https://orcid.org/0000-0002-9989-5689>

industrial strategies, and the impact of military conflicts on state economic policies. Examples of successful economic growth in Scandinavian countries, Singapore, and Japan are analyzed, highlighting the effectiveness of investments in human capital, technology, and institutional stability. Special attention is given to the strategies of Brazil and India, demonstrating the potential for harmonious development of traditional and innovative sectors of the economy. In the context of supporting small and medium-sized enterprises, the models of the USA and Europe are reviewed, reflecting different approaches to regulation and entrepreneurship stimulation. The experiences of Germany, South Korea, and Israel in economic recovery following military conflicts are explored, emphasizing the role of economic diplomacy and the implementation of innovative solutions in post-war reconstruction. The article underscores the importance of adapting international practices for Ukraine's economic recovery and development, which is particularly critical in the context of the war with Russia.

Keywords: international experience, national economy, innovative models, agro-industrial strategies, economic diplomacy, post-war reconstruction.

Вступ

Економічний розвиток національної економіки є одним із фундаментальних чинників, що визначають стійкість держави, її конкурентоспроможність на світовій арені та добробут громадян. У сучасному глобалізованому світі жодна країна не функціонує ізольовано, а економічна політика дедалі більше залежить від зовнішніх факторів, міжнародних відносин та інтеграції до світового економічного простору. Міжнародний досвід країн, які досягли значного економічного прориву, є потужним джерелом для вивчення та впровадження ефективних моделей і стратегій.

Значення цього питання набуває особливого контексту для України, яка через військову агресію РФ змушена долати масштабні руйнування економічної інфраструктури, водночас інтегруючись до європейських та глобальних ринків. У таких умовах вивчення світового досвіду стає не лише актуальним, але й необхідним інструментом для формування політики економічного відновлення й розвитку. Міжнародний досвід забезпечення розвитку національної економіки вивчали такі науковці: Березівський Я., Білозубенко В., Видобора В., Вітер О., Гончаров Ю., Дідик А., Д'яківнич К., Зверева А., Килин О., Ковальчук В., Ковбатюк Г., Ксенжик Н., Макаренко М., Макачук К., Митрофанов Д., Мотузка О., Мямлін В., Небаба Н., Остапенко А., Ринейська Л., Стручок Н., Ходченко О., Хуруджі М., Чуприна Ю., Шелестюк В., Шуба М. та інші.

Мета статті проаналізувати ключові аспекти міжнародного досвіду економічного розвитку, включаючи інноваційні моделі, адаптацію аграрно-промислових та індустріальних стратегій, а також вплив військових конфліктів на економіки різних країн. Особливу увагу приділено ролі державного регулювання, підтримці малого та середнього бізнесу, а також інструментам економічної дипломатії. Отримані висновки дозволяють визначити стратегічні напрями, які можуть бути адаптовані для зміцнення економічного потенціалу України в умовах сучасних викликів.

Результати

У сучасних умовах, коли глобалізаційні процеси формують нові виклики для країн світу, питання концептуалізації розвитку національної економіки набуває особливої актуальності. Національна економіка, будучи основним носієм економічного суверенітету, водночас активно взаємодіє з міжнародним економічним середовищем, що зумовлює необхідність врахування як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу. Важливо розуміти, що національна економіка є не лише сукупністю економічних процесів та інституцій, але й відображенням історичних, соціальних і

культурних особливостей країни, які визначають її унікальність та конкурентоспроможність у світі.

В умовах військової агресії РФ проти України забезпечення стійкості та розвитку національної економіки стає критично важливим завданням. Пошук нових підходів до формування стратегій економічного зростання, адаптація до сучасних реалій і врахування міжнародного досвіду є необхідними кроками для досягнення цієї мети. Зазначений досвід, особливо тих країн, які успішно долали подібні виклики, дозволяє оцінити ефективність різних моделей розвитку, визначити найкращі практики та імплементувати їх з урахуванням національних пріоритетів і потреб. У цьому контексті концептуалізація розвитку національної економіки виходить за межі традиційних рамок і стає інструментом стратегічного планування в умовах невизначеності.

Національна економіка є ключовим системоутворювальним елементом глобальної економіки, оскільки саме її функціонування забезпечує створення матеріальних і нематеріальних благ, які стають частиною світового економічного обігу. Її інтеграція до глобальних процесів сприяє формуванню міжнародних ринків, технологічного обміну та інституційної співпраці, одночасно зберігаючи власний економічний суверенітет. Національна економіка слугує платформою для реалізації інновацій, формування конкурентоспроможності та залучення іноземних інвестицій, що дозволяє кожній державі займати унікальне місце в глобальній економічній системі.

Розвиток національної економіки значною мірою залежить від обраної моделі та підходу до визначення ключових факторів її зростання. Серед основних теоретичних підходів виділяються інституційний, інноваційний та ресурсний (табл. 1), кожен із яких акцентує увагу на різних аспектах забезпечення економічного розвитку.

Таблиця 1

Основні теоретичні підходи до визначення факторів економічного розвитку

Фактор	Підхід	Сильні сторони	Обмеження
Інституційний	Зосереджується на ролі інституцій, таких як державні органи, законодавство, правова система, ринкові інститути, які забезпечують стабільність та прогнозованість.	Забезпечує довгострокову стабільність; сприяє залученню інвестицій через гарантування прав власності; створює умови для рівних можливостей у веденні бізнесу.	Ефективність залежить від якості управління; реформування інституцій вимагає значного часу; може бути вразливим до політичної нестабільності або корупції.
Інноваційний	Наголошує на значенні науково-технічного прогресу, розвитку технологій, освіти та досліджень для підвищення конкурентоспроможності економіки.	Підвищує продуктивність і ефективність; сприяє створенню високотехнологічних секторів; стимулює розвиток людського капіталу.	Вимагає значних інвестицій у дослідження та освіту; результати проявляються з часом; залежність від

			технологічного рівня розвитку країни та глобальної конкуренції.
Ресурсний	Базується на використанні природних ресурсів, людського капіталу та інфраструктури як ключових чинників економічного зростання.	Можливість швидкого зростання через експорт ресурсів; базове забезпечення потреб економіки; створення робочих місць у галузях видобування та переробки.	Ризик надмірної залежності від ресурсів ("ресурсне прокляття"); виснаження природних ресурсів; негативний вплив на екологію; недостатній розвиток інших секторів економіки.

Узагальнено автором [1-4]

У Таблиці продемонстровано основні підходи до визначення факторів економічного розвитку, їх переваги та обмеження, що дозволяє здійснити їх обґрунтований вибір залежно від потреб та умов конкретної держави.

Міжнародні фінансові інститути відіграють значну роль у стимулюванні економічного розвитку країн, забезпечуючи фінансову підтримку, технічну допомогу та сприяючи реалізації структурних реформ. Вагомими суб'єктами такого впливу є Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), кожен з яких має унікальний функціонал і стратегії взаємодії з національними економіками.

МВФ орієнтується на забезпечення макроекономічної стабільності, надаючи кредити для подолання дефіциту платіжного балансу та впровадження економічних реформ. Його політика, спрямована на фіскальну дисципліну, дозволяє державам стабілізувати економічні показники, але водночас супроводжується високими вимогами до внутрішніх реформ, що іноді може викликати соціальне напруження [5].

Світовий банк зосереджується на фінансуванні довгострокових проєктів, спрямованих на інфраструктурний розвиток, боротьбу з бідністю, підтримку освіти та охорони здоров'я. Його програми сприяють розвитку людського капіталу та покращенню інституційного середовища, створюючи основу для сталого економічного зростання [6].

ЄБРР спеціалізується на підтримці трансформаційних процесів у країнах з перехідною економікою, зокрема шляхом фінансування приватного сектору, розвитку малого та середнього бізнесу, а також впровадження інноваційних практик. Його діяльність спрямована на підвищення ефективності ринкових механізмів, забезпечення доступу до фінансування та інтеграцію національних економік у глобальні ринки [7].

Зазначені інститути відіграють критичну роль для економік, які зазнають зовнішніх чи внутрішніх потрясінь, такі як війна чи економічна криза, надаючи можливість залучити ресурси для відновлення та сталого розвитку. Для України

співпраця з цими інституціями є одним із ключових механізмів подолання економічних викликів, спричинених військовою агресією РФ, та формування основ для післявоєнного відновлення.

Торговельні угоди виступають важливим інструментом інтеграції країн у світову економіку та розширення їхнього експортного потенціалу. Завдяки усуненню тарифних і нетарифних бар'єрів вони забезпечують вільніший доступ до ринків, сприяють зростанню обсягів зовнішньої торгівлі та стимулюють розвиток конкурентоспроможних секторів національної економіки.

Однією з ключових переваг торговельних угод є формування стабільного та прогнозованого торговельного середовища, що створює сприятливі умови для залучення інвестицій. Угоди про зони вільної торгівлі дозволяють країнам реалізовувати свої конкурентні переваги, активізуючи експорт товарів і послуг із доданою вартістю, також сприяють технологічному обміну, трансферу знань і розвитку виробничих ланцюгів, інтегрованих у глобальні процеси [8].

Значення таких угод для України є особливо актуальним в умовах війни з РФ, коли національна економіка потребує диверсифікації торговельних партнерів і пошуку нових ринків збуту. Угода про асоціацію з Європейським Союзом стала важливим кроком у цьому напрямі, надавши можливість українським виробникам розширити доступ до європейського ринку та підвищити стандарти якості продукції. Крім того, двосторонні та багатосторонні угоди з іншими країнами світу допомагають зміцнити експортний потенціал шляхом розширення торговельних горизонтів і зменшення залежності від традиційних ринків.

Водночас укладання таких угод вимагає від країн ретельного врахування національних інтересів, захисту стратегічних галузей та адаптації нормативно-правової бази. Для України критично важливо використовувати торговельні угоди як платформу для інтеграції у світову економіку, забезпечуючи при цьому стале економічне зростання та укріплення експортно-орієнтованих секторів, здатних конкурувати на міжнародних ринках.

Інституційна співпраця в межах регіональних об'єднань відіграє вирішальну роль у формуванні економічної стійкості та розширенні можливостей для розвитку національних економік. Такі об'єднання, як Європейський Союз (ЄС), Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) і Спільний ринок країн Південної Америки (MERCOSUR), забезпечують ефективну платформу для координації економічних політик, створення зон вільної торгівлі та поглиблення інтеграції у різних сферах.

ЄС демонструє найвищий рівень інституційної співпраці, де економічна інтеграція супроводжується гармонізацією законодавства, створенням єдиного ринку та спільної валютної політики. Для держав-членів це дозволяє оптимізувати ресурси, забезпечити стабільність економічних процесів і досягти високих стандартів життя. Водночас досвід ЄС свідчить про необхідність балансування між спільними інтересами та національним суверенітетом, особливо в умовах економічних криз [8].

АСЕАН, у свою чергу, зосереджується на створенні сприятливих умов для торгівлі та інвестицій, водночас залишаючи країнам-членам значний ступінь автономності. Інституційна структура цього об'єднання забезпечує координацію стратегій розвитку, що сприяє економічному зростанню в регіоні з високими темпами глобальної інтеграції. Особливістю АСЕАН є прагматичний підхід до співпраці, який дозволяє швидко адаптуватися до змін у світовій економіці [9].

MERCOSUR зосереджений на стимулюванні внутрішньорегіональної торгівлі та усуненні бар'єрів для руху товарів, послуг і капіталу. Хоча цей блок стикається з викликами політичної нестабільності та нерівномірного розвитку країн-учасниць, його інституції створюють основу для інтеграції південноамериканських економік у глобальні ринки, сприяючи зростанню конкурентоспроможності [10].

Для України аналіз досвіду цих регіональних об'єднань має стратегічне значення. Європейська інтеграція України є прикладом інституційної співпраці, яка відкриває нові можливості для економічного розвитку, доступу до інвестицій і впровадження передових практик. Участь у таких об'єднаннях сприяє посиленню економічного потенціалу та формуванню партнерств, необхідних для адаптації до викликів глобалізації та подолання наслідків військової агресії РФ.

Вивчення міжнародного досвіду розвитку національних економік дозволяє оцінити ефективність різних підходів і моделей економічного зростання, які успішно реалізуються в умовах глобальної конкуренції. Кожна країна, виходячи з власних ресурсів, інституційної структури та геополітичних умов, формує унікальні стратегії, що спрямовані на підвищення конкурентоспроможності, технологічний прорив та забезпечення сталого економічного розвитку. Аналіз цих практик є важливим для визначення механізмів адаптації найкращих світових рішень до національних умов України, особливо у контексті подолання викликів, пов'язаних із війною та необхідністю відновлення економіки.

Інноваційно-орієнтовані моделі економічного зростання, реалізовані в країнах Скандинавії, Сінгапурі та Японії, демонструють високу ефективність, сприяючи сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності на світовій арені.

Скандинавські країни, зокрема Швеція, Данія та Фінляндія, відомі своєю соціально-економічною моделлю, яка поєднує високий рівень соціального захисту з активною підтримкою інновацій. Значні інвестиції в освіту та наукові дослідження створюють сприятливе середовище для розвитку високотехнологічних галузей. Завдяки цьому, скандинавські країни посідають провідні позиції в рейтингах інноваційної діяльності та якості життя [11].

Сінгапур, маючи обмежені природні ресурси, зробив ставку на розвиток людського капіталу та створення сприятливого бізнес-клімату. Держава активно інвестує в освіту, науку та технології, стимулює підприємництво та залучає іноземні інвестиції. Завдяки таким зусиллям Сінгапур став одним із провідних фінансових і технологічних центрів світу, забезпечивши високі темпи економічного зростання та підвищення добробуту населення [12].

Японія, відновившись після Другої світової війни, зосередилася на розвитку наукоємних галузей, таких як електроніка, автомобілебудування та робототехніка. Інноваційна політика Японії базується на тісній співпраці між урядом, науковими установами та приватним сектором, що сприяє швидкому впровадженню новітніх технологій у виробництво [13]. Такий підхід дозволив Японії стати однією з найбільших економік світу з високим рівнем технологічного розвитку.

Отже, досвід зазначених країн свідчить про те, що інноваційно-орієнтовані моделі економічного зростання є ефективним засобом забезпечення сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та добробуту населення. Інвестиції в людський капітал, науку та технології, а також створення сприятливого інституційного середовища відіграють ключову роль у досягненні успіху в сучасній глобальній економіці.

Адаптація аграрно-промислових та індустріальних стратегій у країнах, що розвиваються, є ключовим чинником їхнього економічного зростання та структурної трансформації. Приклади Бразилії та Індії демонструють різні підходи до цього процесу, враховуючи їхні унікальні соціально-економічні та політичні умови.

Бразилія здійснила значну трансформацію свого аграрного сектору, перетворившись на одного з провідних світових експортерів сільськогосподарської продукції. Досягнення цього стало можливим завдяки впровадженню сучасних агротехнологій, розширенню сільськогосподарських угідь та державній підтримці фермерів. Крім того, Бразилія активно розвивала індустріальний сектор, зокрема

автомобілебудування та авіаційну промисловість, що сприяло диверсифікації економіки та зменшенню залежності від експорту сировини. Важливу роль у цьому процесі відіграли іноземні інвестиції та інтеграція до глобальних виробничих ланцюгів [14].

Індія обрала інший шлях, зосередившись на розвитку індустріального сектору через стратегію імпортозаміщення та підтримку державних підприємств. Згодом країна перейшла до лібералізації економіки, стимулюючи приватний сектор та залучаючи іноземні інвестиції. Такий підхід сприяв швидкому розвитку інформаційних технологій, фармацевтики та інших високотехнологічних галузей. Аграрний сектор, хоча й залишається важливим, поступово втрачає домінуючу роль в економіці, що свідчить про структурні зміни та перехід до індустріально-орієнтованої моделі розвитку [15].

Таким чином, досвід Бразилії та Індії підкреслює важливість адаптації аграрно-промислових та індустріальних стратегій відповідно до національних особливостей та глобальних тенденцій. Для країн, що розвиваються, це означає необхідність гнучкого підходу до економічної політики, спрямованої на стимулювання як аграрного, так і індустріального секторів, з урахуванням внутрішніх ресурсів та зовнішніх викликів.

Мале та середнє підприємництво (МСП) є основою економічної стійкості та джерелом інновацій у будь-якій країні. Як у США, так і в країнах Європи, підтримка цього сектору має стратегічне значення, однак підходи до державного регулювання та стимулювання істотно різняться. Американська модель акцентує на зменшенні регуляторного тиску та створенні сприятливого бізнес-клімату, тоді як європейська зосереджена на інституційній підтримці, соціальних гарантіях і забезпеченні рівних умов для підприємців. У Таблиці 2 подано порівняння ключових аспектів моделей регулювання МСП у США та Європі.

Таблиця 2

**Порівняльна характеристика моделей економічного розвитку
США та Європи**

Фактор	Модель США	Модель Європи
Регуляторне середовище	Мінімальне регулювання, спрямоване на зниження бюрократичних бар'єрів.	Складніша регуляторна система, яка включає суворі вимоги до соціальної політики та екології.
Доступ до фінансування	Широкий доступ до приватних інвестицій, включаючи венчурний капітал і стартап-фонди.	Розгалужена система державних грантів, субсидій та кредитів.
Податкова політика	Лояльна податкова система з численними податковими стимулами для бізнесу.	Вищий податковий тиск, однак із запровадженням пільг для екологічних та соціально відповідальних підприємств.
Роль держави	Держава втручається мінімально, надаючи пріоритет саморегулюванню бізнесу.	Держава активно підтримує підприємства через програми, фонди та регіональні ініціативи.
Підтримка інновацій	Інновації стимулюються через приватний сектор і технопарки.	Високий рівень державного фінансування наукових досліджень та інноваційних проектів.

Соціальна відповідальність	Мінімальні вимоги до соціальних стандартів.	Суворі соціальні зобов'язання, включаючи забезпечення працевлаштування та захист прав працівників.
----------------------------	---	--

Узагальнено автором за [5-7, 16, 17]

Таке порівняння демонструє, що обидві моделі мають свої сильні сторони та відповідають різним економічним традиціям і соціальним пріоритетам. Вибір підходу до регулювання малого та середнього бізнесу залежить від цілей економічної політики, рівня розвитку країни та її інтеграції до глобального економічного простору.

Військові конфлікти залишають глибокий відбиток на економічних системах країн, руйнуючи інфраструктуру, знижуючи рівень інвестиційної привабливості та створюючи соціальну нестабільність. Однак, досвід багатьох держав свідчить, що навіть у таких складних умовах можливо сформувати стратегії економічного відновлення, які не лише долають наслідки руйнувань, але й стають основою для довгострокового розвитку. Вивчення впливу воєнних конфліктів на економіки різних країн дозволяє ідентифікувати ефективні підходи до адаптації, відбудови та створення нових можливостей для сталого зростання в умовах постконфліктного періоду.

Відновлення економік після військових конфліктів вимагає комплексних рішень, які охоплюють реконструкцію інфраструктури, реформування інституцій та впровадження інноваційних підходів. Досвід Німеччини, Південної Кореї та Ізраїлю є яскравим свідченням того, як продумані стратегії можуть перетворити виклики воєнного часу на можливості для розвитку.

Німеччина після Другої світової війни завдяки "Плану Маршалла" отримала значну фінансову допомогу від США, яка стала основою для реконструкції промисловості, відновлення інфраструктури та модернізації економіки. Ключовим фактором успіху стала орієнтація на інноваційні галузі та активна інтеграція у світовий ринок [18].

Південна Корея, переживши Корейську війну, зосередилася на розвитку експортоорієнтованої моделі економіки. Завдяки залученню іноземних інвестицій, створенню технологічних кластерів та активній підтримці держави, країна за кілька десятиліть перетворилася з аграрної економіки на високотехнологічну індустріальну державу [19].

Ізраїль, з моменту свого утворення, постійно перебуваючи в умовах конфлікту, зробив ставку на розвиток високотехнологічних галузей, зокрема оборонної промисловості, що згодом трансформувалося в технологічний сектор світового рівня. Значна увага приділялася інтеграції емігрантів, які привносили інтелектуальний капітал та сприяли економічному зростанню [20].

Економічна дипломатія є важливим механізмом подолання наслідків воєнних конфліктів, адже вона сприяє залученню міжнародної допомоги, встановленню економічних зв'язків та інтеграції у глобальні ринки. Успішне використання дипломатичних каналів дозволяє країнам отримувати фінансову підтримку, укладати угоди про вигідні торговельні режими та залучати міжнародні інвестиції. Наприклад, зусилля європейських держав після Другої світової війни з інтеграції в Європейське економічне співтовариство забезпечили стійке економічне зростання та посилення регіональної співпраці.

Для сучасної України економічна дипломатія є невід'ємною частиною стратегії відбудови. Співпраця з міжнародними фінансовими інституціями, активна участь у

глобальних економічних форумах і просування інтересів українського бізнесу за кордоном відіграють ключову роль у цьому процесі.

Післявоєнна відбудова потребує значних інвестицій, які мають бути спрямовані не лише на відновлення зруйнованої інфраструктури, але й на модернізацію економіки. Інтеграція сучасних технологій у процес відновлення є ключовим фактором підвищення ефективності використання ресурсів, розвитку інноваційних галузей та створення нових робочих місць.

Важливим прикладом є використання "зелених" технологій у відбудові інфраструктури, які забезпечують енергоефективність та зменшують залежність від викопного палива. Також створення технологічних парків і спеціальних економічних зон стимулює розвиток експортоорієнтованих галузей і залучення висококваліфікованих фахівців.

Для України це відкриває можливість залучення інвестицій у стратегічно важливі галузі, такі як енергетика, оборонна промисловість та ІТ-сектор, що дозволить зміцнити економічну незалежність та закласти основу для довгострокового зростання.

Висновки

Дослідження міжнародного досвіду забезпечення розвитку національних економік свідчить про ключову роль адаптації ефективних моделей і стратегій до національних умов для досягнення сталого економічного зростання. Приклади інноваційно-орієнтованих економік Скандинавії, Сінгапуру та Японії підтверджують, що інвестиції в людський капітал, технології та інституційну стабільність стають основою конкурентоспроможності в глобальному середовищі.

Аналіз аграрно-промислових і індустріальних стратегій Бразилії та Індії демонструє, як розвиток традиційних галузей у поєднанні з сучасними підходами до залучення інвестицій та технологій сприяє економічній диверсифікації. Порівняння моделей підтримки малого та середнього бізнесу в США та Європі вказує на важливість збалансованого підходу, де мінімізація регуляторного тиску поєднується з наданням інституційної підтримки.

Значний вплив військових конфліктів на економіки країн підкреслює необхідність ефективних стратегій відновлення. Досвід Німеччини, Південної Кореї та Ізраїлю свідчить, що інтеграція інвестицій, технологій і дипломатичних зусиль здатна не лише подолати наслідки руйнувань, але й створити передумови для економічного прориву.

Для України, яка перебуває в умовах війни з РФ, надзвичайно важливим є використання міжнародного досвіду в економічній політиці. Впровадження інноваційних підходів до управління економікою, залучення іноземних інвестицій і створення стимулюючих умов для розвитку ключових галузей стають ключовими напрямками цього процесу. Зокрема, орієнтація на інтеграцію в європейські та глобальні ринки, розвиток експортного потенціалу та інноваційних секторів економіки стає стратегічно важливим кроком для відбудови й зміцнення економічної стійкості України.

Таким чином, вивчення й адаптація найкращих міжнародних практик до національного контексту дозволяє не лише подолати виклики, але й забезпечити довгостроковий розвиток української економіки у відповідності до сучасних глобальних стандартів.

Список використаних джерел

1. Видобора, В. В. (2021). Фундаментальні концепції економічного зростання в інституційній теорії. Вісник соціально-економічних досліджень, (3-4 (78-79)), 9-18. <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2021/78-79/pdf/+%209-18.pdf>
2. Ковальчук, В. (2023). Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки. Економіка та суспільство, (58). <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3290/3214>
3. Березівський, Я. П. (2021). Ідентифікація умов та чинників формування технологічної конкурентоспроможності національної економіки. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки, (64), 31-35. <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/download/966/917/>
4. Гончаров, Ю. В., & Павлов, В. В. (2019). Джерела ресурсного забезпечення розвитку інноваційної економіки: характеристика, особливості, взаємозв'язок [Електронний ресурс]. Сучасні питання економіки і права, 69-83. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sper_2019_1_10.pdf
5. Ксенжик, Н. О. (2022). Міжнародний валютний фонд, його призначення, роль в фінансовій підтримці національних економік країн світу. https://repository.lnau.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/210/Ksenzhyk_mag.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Ринейська, Л. С. (2018). Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf
7. Макаренко, М. І., & Віннік, М. В. (2020). Україна і Європейський банк реконструкції та розвитку: сучасна зміна вектору співробітництва. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/82811/1/Makarenko_Ukraine_ebrd.pdf
8. Мотузка, О., & Скиба, Г. (2023). Напрями та інструменти розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Вісник Хмельницького національного університету, (4), 252-258. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/11/320-37.pdf>
9. Митрофанов, Д. Р., & Ходченко, О. Є. (2024, October). ЧЕТВЕРТА ПРОМИСЛОВА РЕВОЛЮЦІЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В АСЕАН: ШЛЯХИ АДАПТАЦІЇ. In The 2 nd International scientific and practical conference "Science in the modern world: innovations and challenges"(October 24-26, 2024) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2024. 730 p. (p. 463). <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/79/79>
10. Білозубенко, В. С., Небаба, Н. О., Сердюков, К. Г., & Хуруджі, М. Є. (2023). Інтеграційні процеси у меркосур: особливості розвитку та орієнтири для України. https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/6.21._topic_Bilozubenko-V.S.-Nebaba-N.%D0%90.-Serdyukov-K.G.-Khurudzhi-M.E.14-25.pdf
11. Панова, І., & Ілющенко, І. (2024). Особливості шведської моделі соціально-економічного розвитку та перспектив застосування для України. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 332(4), 47-60. <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/220/232>
12. Мямлін, В. (2023). Моделі національних економічних систем найбільш успішних країн світу: критичний аналіз та висновки. REVIEW OF TRANSPORT ECONOMICS

- AND MANAGEMENT, (10 (26)), 307-322. <http://pte.diit.edu.ua/article/download/296401/293278>
13. Дідик, А. М., & Погорелов, Ю. С. (2023). Міжнародний досвід післявоєнного розвитку економіки: уроки для України. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/sep/31286/menedzhment-273-286.pdf>
14. Кузнецова, Н. В. (2019). Вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток країн, що розвиваються (на прикладі Бразилії). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», (36), 13-20. <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/download/593/589>
15. Макаруч, К. О., & Шуба, М. В. (2019). Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Індії: досвід для України. Вісник економіки транспорту і промисловості, (65), 175-188. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vetp_2019_65_22.pdf
16. Остапенко, А., Д'яківнич, К., & Шелестюк, В. (2021). Зарубіжний і вітчизняний досвід державної підтримки розвитку малого та середнього підприємництва. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4030/1/Visnik%20%20SNT_V.%201-2021-53-57.pdf
17. Катерина, В. (2023). Економічне лідерство США в системі сучасних міжнародних економічних відносин. Економіка та суспільство, (56). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2991/2911>
18. Вітер, О. М., Килин, О. В., & Стручок, Н. М. (2023). Європейські стратегії післявоєнної відбудови економіки. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, (16), 15-21. <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/download/354/334>
19. Ковбатюк, Г. О. (2023). Республіка Корея: особливості розвитку та досвід для України. Economic Synergy, (3), 85-97. <https://www.es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/download/120/101>
20. Паньків, Н., & Чернишова, А. (2023). Проблеми та перспективи відновлення України під час та після завершення російсько-української війни. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 314(1), 67-79. <https://herald.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/694/709>